

TENDENCJE ROZWOJOWE SEKTORA MSP W POLSCE¹

Filip Chybalski

Streszczenie

Przemiany ekonomiczne, jakie dokonały się w Polsce po 1989 roku, to przede wszystkim rozwój prywatnej własności, w tym szczególnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W momencie integracji Polski z Unią Europejską otworzyły się przed nim nowe rynki zbytu, a jednocześnie dla firm europejskich swobodnym stał się dostęp do rynków Polskich. Sektor MSP, chcąc nadal się rozwijać, musi zwiększać swoją konkurencyjność. Celem artykułu jest analiza tendencji rozwojowych polskiego sektora MSP w latach 1994 - 2005 oraz prognoza jego rozwoju w latach 2006 oraz 2007.

1. Wstęp

Niespełna siedemnaście lat po transformacji ustroju polityczno-gospodarczego Polski coraz częściej ocenie poddawane są dokonania kolejnych rządów, szczególnie w sferze życia społeczno-ekonomicznego. Ocena ta nierzadko przyjmuje postać krytyki dokonań, które do niedawna uznawane były za sukces, jaki udało się wspólnie odnieść kolejnym rządóm, tworzonym przez różne ugrupowania polityczne, zarówno prawicowe, jak i lewicowe czy też bardziej liberalne bądź bardziej socjalne. Krytykowane są decyzje polityczne, uznawane przez część polityków, a także część społeczeństwa, za niekorzystne dla Polski i Polaków. Wspomnieć tu należy chociażby o mającej ostatnio miejsce próbie deprecjonowania sukcesu w reformowaniu polskiego sektora bankowego, o krytyce reformy systemu emerytalnego oraz utworzenia rynku otwartych funduszy emerytalnych i obowiązku ubezpieczenia w nich. Krytykowany także jest proces prywatyzacji, a dokładnie sprzedaż firm państwowych za przysłowiowy „bezcen”.

Negatywnym skutkiem transformacji, co do którego nikt nie ma wątpliwości, jest najistotniejszy problem społeczno-ekonomiczny w naszym kraju, jaki stanowi wysokie bezrobocie. Najskuteczniejszym sposobem jego redukcji jest stymulowanie wzrostu gospodarczego, przede wszystkim poprzez rozwój przedsiębiorczości. Mimo, że rozwój ten nie był w wystarczającym

¹ Sugerowany przypis: Chybalski F., *Tendencje rozwojowe sektora MŚP w Polsce*, [w:] J. Otto, A. Maciaszczyk (red.), „Szanse Rozwoju Polskiego Sektora MŚP na jednolitym rynku europejskim”, tom 1, Politechnika Łódzka, Łódź 2006, s. 10 – 20.

stopniu wspierany przez kolejne rządy, jest on znaczący i fakt ten należy uznać za bezdyskusyjny sukces przemian w polskiej gospodarce po 1989 roku.

Rozwój przedsiębiorczości w Polsce to przede wszystkim rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Ich liczba w latach 1994 – 2005 wzrosła z 2294,7 tys. do 3615,6 tys., czyli o 57,1%. Integracja Polski z Unią Europejską stanowi bodziec do dalszego rozwoju sektora MSP. Głównymi jego czynnikami są wzrost konkurencyjności, będący skutkiem otwarcia rynków krajowych dla przedsiębiorców z pozostałych państw unijnych z jednej strony, z drugiej zaś otwarcie europejskich rynków zbytu dla polskich produktów. Do tego dochodzi pomoc finansowa z budżetu Wspólnoty, która w znacznym stopniu przeznaczona jest dla małych i średnich przedsiębiorstw i mimo bardzo skomplikowanych i zbiurokratyzowanych procedur przedsiębiorcy starają się z tych form dofinansowania korzystać. Niestety silne są także bariery rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, wśród których należy wymienić przede wszystkim wysokie koszty pracy, tzn. podatki oraz składki na ubezpieczenia społeczne, biurokrację i nieprzychylność urzędników, nieprecyzyjne i mało stabilne przepisy prawne. Bariery te hamują tempo rozwoju przedsiębiorstw już istniejącej, jak i powstawanie nowych. Przekłada się to na spowolnienie rozwoju gospodarczego, a tym samym redukcji stopy bezrobocia.

Celem artykułu jest analiza tendencji rozwojowych sektora MSP w Polsce w latach 1994 – 2005 oraz prognoza liczby przedsiębiorstw w latach 2006 i 2007.

2. Liczba i struktura MSP w Polsce w latach 1994 - 2005

Liczba przedsiębiorstw, a dokładniej jej zmiany w czasie, stanowią saldo pomiędzy liczbą firm nowopowstających w danym okresie a liczbą tych, które w tym okresie zostały zlikwidowane. Jeżeli to saldo jest dodatnie, oznacza to, iż ma miejsce rozwój prywatnej przedsiębiorczości mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów. Liczba przedsiębiorstw w Polsce według wielkości zatrudnienia w latach 1994 – 2005 kształtowała się następująco (tab. 1).

Tab. 1. Liczba przedsiębiorstw w Polsce (w tys.) według wielkości zatrudnienia w latach 1994 – 2005

Rok	Przedsiębiorstwa ogółem	MSP	Według wielkości zatrudnienia		
			0-49	50-249	od 250
1994	2302,0	2294,7	2270,2	24,5	7,3
1995	2099,6	2093,1	2069,9	23,2	6,4
1996	2379,9	2373,5	2349,4	24,1	6,5
1997	2552,6	2546,4	2521,8	24,6	6,2
1998	2792,7	2786,5	2761,0	25,5	6,2
1999	3013,9	3007,4	2978,6	28,9	6,4
2000	3182,6	3176,2	3147,1	29,1	6,4
2001	3375,0	3368,4	3337,6	30,8	6,6
2002	3521,2	3514,9	3484,5	30,4	6,3
2003	3581,6	3576,5	3548,2	28,3	5,1
2004	3576,8	3572,0	3543,7	28,3	4,9
2005	3615,6	3610,9	3582,6	28,3	4,7

Źródło: Ministerstwo Gospodarki i Pracy i GUS

Z powyższej tabeli wynika, iż dynamiczny wzrost liczby przedsiębiorstw w Polsce był spowodowany rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw, gdyż w sektorze dużych przedsiębiorstw w analizowanym okresie czasu odnotowano znaczący spadek liczby podmiotów. Aby przeanalizować względne zmiany w grupach przedsiębiorstw wyodrębnionych na podstawie kryterium wielkości zatrudnienia, obliczono procentowe przyrosty liczby przedsiębiorstw w kolejnych latach oraz za cały okres 1994 - 2005 (tab. 2).

Tab. 2. Procentowa zmiana liczby przedsiębiorstw w Polsce według wielkości zatrudnienia w latach 1994 – 2004

Rok	Przedsiębiorstwa ogółem	MSP	Według wielkości zatrudnienia		
			0-49	50-249	ponad 250
1995	-8,8	-8,8	-8,8	-5,1	-12,0
1996	13,4	13,4	13,5	3,6	0,6
1997	7,3	7,3	7,3	2,2	-3,4
1998	9,4	9,4	9,5	3,5	-0,1
1999	7,9	7,9	7,9	13,4	3,2
2000	5,6	5,6	5,7	0,8	-0,2
2001	6,0	6,1	6,1	5,9	2,7
2002	4,3	4,3	4,4	-1,3	-3,9
2003	1,7	1,8	1,8	-6,9	-19,4
2004	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-3,9
2005	1,1	1,1	1,1	0,2	-4,2
1995-2005	57,1	57,4	57,8	15,8	-35,8

Zródło: obliczenia własne na podstawie danych MGiP i GUS

Z tab. 1 i 2 wynika, iż największą część spośród polskich przedsiębiorstw stanowią mikroprzedsiębiorstwa oraz małe przedsiębiorstwa (w 1994 r. 98,6% , w 2005 r. 99,07%) i właśnie ta grupa podmiotów charakteryzuje się największą dynamiką. W analizowanym okresie liczba firm zatrudniających do 49 osób wzrosła o 57,8%, podczas gdy liczba przedsiębiorstw z liczbą pracowników od 50 do 249 wzrosła o 15,8%. W tym samym okresie liczba dużych przedsiębiorstw z wielkością zatrudnienia od 250 osób wzyż zmalała o 35,8%.

Ponieważ udział MSP w liczbie przedsiębiorstw ogółem w analizowanym okresie wyniósł od 99,68% do 99,87% i stale rośnie, zmiany procentowe w liczbie przedsiębiorstw ogółem były niemalże w całości determinowane przez względne zmiany w liczbie małych i średnich przedsiębiorstw. Należy zauważyć, iż rok 2004 był pierwszym od 10 lat, w którym odnotowano spadek liczby przedsiębiorstw ogółem, w tym także spadek liczby MSP o 0,1%. Największy wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora MSP odnotowano w 1996 roku, kiedy wyniósł on 13,4%. Choć w latach 1996 – 2003 liczba przedsiębiorstw w Polsce stale rosła, jej dynamika słabła. Bardzo duży wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora MSP w latach 1996 – 2001, kiedy roczny

przyrost względny wyniósł od 5,6% do 13,4%, był zbieżny z okresem wysokiego wzrostu gospodarczego. W latach 1996 – 2000 produkt krajowy brutto rósł rocznie w tempie nie niższym niż 4,2%, a w latach 1996 – 1997 wyniósł odpowiednio 6,2% oraz 7,1%.

W czerwcu 1995 roku rząd przyjął dokument, przygotowany przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu pt. *Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce narodowej. Polityka wobec małych i średnich przedsiębiorstw*, co także mogło mieć pozytywny wpływ na rozwój sektora MSP. W ramach tego programu zdefiniowano następujące cele [7, s. 52]:

- zmniejszenie bezrobocia,
- zwiększenie udziału sektora prywatnego w strukturze gospodarki,
- aktywizację lokalnych społeczności,
- utworzenie nowoczesnego otoczenia korporacyjnego i usługowego,
- zwiększenie eksportu.

Słabnąca dynamika liczby małych i średnich przedsiębiorstw ma swoje przyczyny przede wszystkim w barierach rozwoju sektora MSP, identyfikowanych zazwyczaj podczas badań ankietowych prowadzonych wśród przedsiębiorców. Właściciele nowopowstałych firm wskazywali w 2001 roku między innymi następujące bariery przy zakładaniu własnej firmy [zob. 5]:

- biurokracyzm – 66%,
- niejasne przepisy – 48%,
- brak finansów – 41%,
- brak reguł rozwoju MSP – 38%,
- brak kapitału początkowego – 37%,
- problemy z rejestracją firmy – 7%.

W tym samym momencie właściciele już działających młodych firm w trakcie prowadzenia działalności wskazywali natomiast na takie bariery rozwoju, jak [zob. 5]:

- wysokie podatki – 71%,
- duża konkurencja – 69%,
- biurokracyzm – 67%,
- mała płynność finansowa – 56%,
- brak finansów na inwestycje – 53%,
- niejasne przepisy prawne – 48%,
- brak ustalonych reguł rozwoju MSP – 43%,
- trudność ze sprzedażą – 33%.

Porównując wyniki ankiet w obu grupach przedsiębiorców nie trudno dostrzec, iż wraz z dłuższym okresem prowadzenia działalności gospodarczej coraz istotniejsze stają się bariery o charakterze ekonomicznym: mała płynność finansowa czy też brak finansów na inwestycje. Jednak zarówno w pierwszej

jak i drugiej grupie przedsiębiorców przede wszystkim wskazywane są bariery hamujące rozwój MSP, tworzone przez polityków i urzędników: biurokracyzm, niejasne przepisy prawne, wysokie podatki, brak ustalonych reguł rozwoju sektora MSP. To są właśnie te czynniki, które w znaczący sposób spowalniają rozwój już istniejących przedsiębiorstw oraz hamują powstawanie nowych.

Za istotną wadę przytoczonych wyżej badań należy uznać brak pytania dotyczącego korupcji, która zakłócając funkcjonowanie wolnego rynku i sprawiając, iż staje się on siatką układów, stanowi istotną barierę rozwoju przedsiębiorstw, szczególnie nowopowstałych, których właściciele nie potrafią jeszcze w korupcyjnej rzeczywistości funkcjonować.

Prawne otoczenie biznesu, szczególnie w kraju o tak wysokim bezrobociu jak Polska, powinno wspierać rozwój przedsiębiorczości na wszelkie możliwe sposoby, gdyż przedsiębiorca podejmujący decyzje inwestycyjne w swojej firmie, czy też osoba podejmująca działalność gospodarczą, dokonuje oceny szans i zagrożeń, jakie może napotkać realizując określone przedsięwzięcie. Starając się uczynić prawne otoczenie biznesu bardziej dla niego przyjaznym, w roku 2004 rząd podjął działania zarówno dotyczące przedsiębiorstw nowopowstających, jak i tych już funkcjonujących na rynku, co zapisano w *Ustawie o swobodzie działalności gospodarczej*. W połowie 2005 roku wprowadzono także obniżoną stawkę na ubezpieczenie społeczne dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, co należy uznać za czynnik, który powinien w najbliższym czasie mieć istotny pozytywny wpływ na dynamikę liczby nowopowstających mikroprzedsiębiorstw, gdyż dotychczasowa składka na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne wynosiła około 700 zł i stanowiła poważną barierę w podejmowaniu działalności gospodarczej. Do tych działań wspierających rozwój sektora MSP należy dodać pomoc w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, która stanowi pozytywny bodziec zarówno do rozwoju już funkcjonujących firm, jak i powstawania nowych. Perspektywa otrzymania bezzwrotnej dotacji na inwestycje, doradztwo czy też szkolenia stanowi ważną zachętę do założenia własnej firmy.

Nie wszyscy przedsiębiorcy traktują przystąpienie Polski do Unii Europejskiej jako czynnik pozytywnie wpływający na rozwój ich firm. Duża część z nich upatruje w tym fakcie zagrożenia dla funkcjonowania ich przedsiębiorstw na skutek otwarcia rynków polskich na produkty europejskie, a tym samym wzrostu konkurencji. W badaniu przeprowadzonym na rzecz Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w listopadzie 2004, na pytanie, czy przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło na kondycję Państwa firmy, 68% ankietowanych przedsiębiorców stwierdziło, iż trudno powiedzieć. Pozostali niemal równo podzielili się na tych, którzy uznali integrację z UE za czynnik korzystny oraz za czynnik niekorzystny z punktu widzenia kondycji

ich firm. Jednocześnie 54% ankietowanych stwierdziło, iż integracja pozytywnie wpłynęła na kondycję całej polskiej gospodarki, a tylko co dziesiąty właściciel firmy uznał, iż jest to czynnik niekorzystny. 37% ankietowanych uznało, że integracja spowodowała wzrost konkurencji w odniesieniu do ich firmy, a tylko 4% uznało, iż poziom konkurencji zmalał [zob. 8].

3. Prognoza liczby przedsiębiorstw w sektorze MSP w latach 2006 - 2007

Biorąc pod uwagę z jednej strony czynniki wpływające pozytywnie na rozwój sektora MSP w Polsce, z drugiej zaś bariery hamujące powstawanie nowych firm, trudno jednoznacznie przewidzieć, jak będzie kształtowała się liczba małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w najbliższych latach. Niepewna sytuacja polityczna, w tym także możliwość przedterminowych wyborów parlamentarnych, sprawia, że nie można w momencie wyznaczania prognozy liczby MSP przewidzieć nawet najbliższych posunięć rządu w zakresie polityki rozwoju sektora MSP. Dlatego też chcąc wyznaczyć prognozę liczby małych i średnich przedsiębiorstw należy przyjąć postawę pasywną wobec przyszłości, zakładając, że prognozowana zmienna będzie się kształtowała w okresie prognozowanym zgodnie z wykrytą tendencją w latach 1994 – 2005. Oznacza to, iż przy wyznaczaniu prognozy uznaje się, iż w przyszłości poddanej predykcji nie pojawią się nowe czynniki, które w znaczący sposób wpłyną na kształtowanie się liczby przedsiębiorstw, a dotychczasowe będą oddziaływać w podobny sposób jak w przeszłości.

Do wyznaczenia prognoz wykorzystano dwa rodzaje modeli szeregów czasowych:

1. analityczne funkcje trendu:

- funkcję liniową:

$$y = at + b \quad (1)$$

- wielomian n -tego stopnia:

$$y = a + bt + ct^2 + \dots + zt^n \quad (2)$$

- funkcję potęgową:

$$y = at^b \quad (3)$$

- funkcję wykładniczą:

$$y = ae^{bt} \quad (4)$$

- funkcję logarytmiczną:

$$y = a \ln t + b \quad (5)$$

2. modele wygładzania wykładniczego z trendem [zob. 3, 4, 9]:

- model liniowy Holta:

$$F_{t-1} = \alpha y_{t-1} + (1-\alpha)(F_{t-2} + S_{t-2}) \quad (6)$$

$$S_{t-1} = \beta(F_{t-1} - F_{t-2}) + (1-\beta)S_{t-2} \quad (7)$$

$$y_T^* = F_n + (T-n)S_n \quad (8)$$

- model wygładzania wykładniczego z trendem wykładniczym:

$$F_{t-1} = \alpha y_{t-1} + (1-\alpha)(F_{t-2} S_{t-2}) \quad (9)$$

$$S_{t-1} = \beta(F_{t-1}/F_{t-2}) + (1-\beta)S_{t-2} \quad (10)$$

$$y_T^* = F_n S_n^{T-n} \quad (11)$$

- model wygładzania wykładniczego z trendem gasnącym:

$$F_{t-1} = \alpha y_{t-1} + (1-\alpha)(F_{t-2} S_{t-2})\Phi \quad (9)$$

$$S_{t-1} = \beta(F_{t-1}/F_{t-2}) + (1-\beta)S_{t-2} \Phi \quad (10)$$

$$y_T^* = F_n + \sum_{i=1}^{T-n} \phi^i S_n^{T-n} \quad (11)$$

gdzie:

F_{t-1} – wygładzona wartość zmiennej prognozowanej na okres lub moment $t-1$,

S_{t-1} – wygładzona wartość przyrostu trendu na okres lub moment $t-1$,

α, β, Φ – parametry wygładzania o wartościach z przedziału $[0, 1]$,

y_T^* – prognoza zmiennej prognozowanej na okres lub moment T .

Parametry α, β, Φ w modelach wygładzania wykładniczego są dobierane tak, aby minimalizowany był średni kwadratowy błąd ex post prognoz wygasłych MSE , czyli prognoz wyznaczonych na okresy lub momenty, dla których w chwili wyznaczania prognozy znana jest wartość empiryczna zmiennej prognozowanej. Błąd ten jest wyrażony wzorem:

$$MSE = \frac{1}{T-n} \sum_{t=n+1}^T (y_t - y_t^*)^2 \quad (12)$$

gdzie:

y_t - wartość rzeczywista zmiennej prognozowanej Y w momencie (okresie) t ,

y_t^* - prognoza zmiennej Y na moment (okres) t ,

T – ostatni moment (okres), na który wyznaczono prognozę,

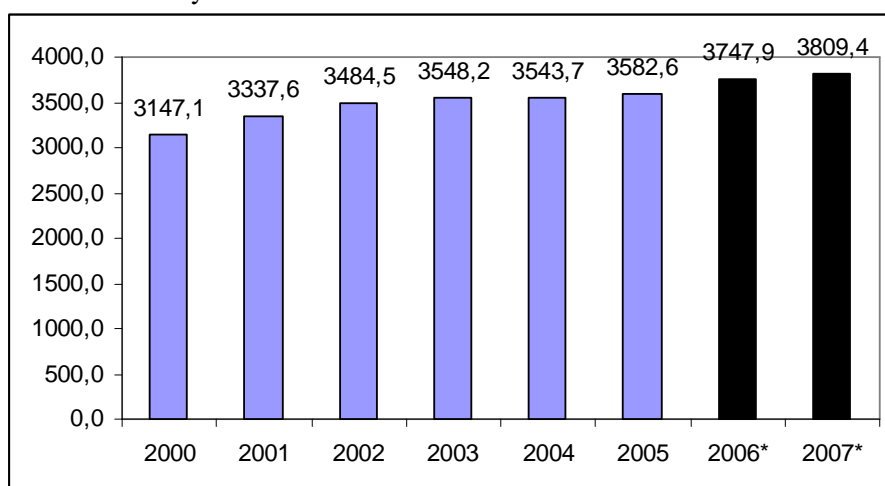
n - liczba elementów szeregu czasowego, na podstawie którego szacowano prognozy.

Spośród powyższych funkcji trendu i modeli wygładzania wykładniczego, do wyznaczenia prognozy liczby przedsiębiorstw na lata 2006 oraz 2007 zastosowany ostatecznie został ten model, dla którego suma kwadratów reszt była najmniejsza. Okazało się, iż w przypadku wszystkich prognozowanych

zmiennych modelem takim jest wielomian drugiego stopnia. Właśnie ta funkcja odzwierciedla najlepiej kształtowanie się liczby przedsiębiorstw w latach 1994 – 2005. Przyjęcie postawy pasywnej przez prognozę polega na odgadnięciu „praw ruchu” zmiennej, które wyrażają jej przyszłe stany przez stany przeszłe. Przy przyjęciu postawy pasywnej wobec przyszłości prognozę uzyskuje się z tych praw ruchu [1, s. 43]. Prognozę wyznaczana jest poprzez ekstrapolację oszacowanej funkcji trendu, gdyż jest nią wartość oczekiwana zmiennej prognozowanej, zgodnie z regułą podstawową prognozowania. W każdym z ostatecznie wybranych modeli, współczynnik wyrazistości, będący relacją pomiędzy odchyleniem standardowym reszt modelu a średnią wartością zmiennej prognozowanej, był mniejszy od 7%, co świadczy o dosyć dobrym dopasowaniu modeli do wartości empirycznych.

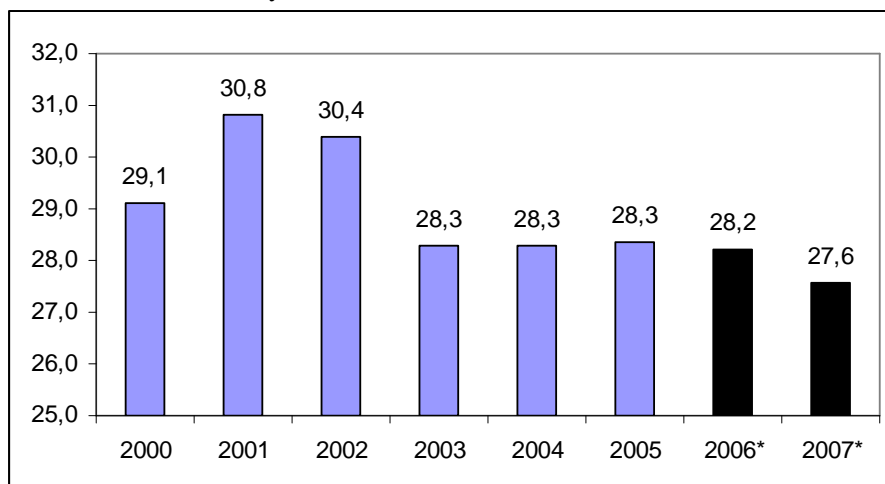
Wyznaczono także prognozę liczby dużych przedsiębiorstw, aby móc ocenić udział sektora MSP w liczbie przedsiębiorstw ogółem. Oszacowane na lata 2006 oraz 2007 prognozy przedstawiono na rys. 1 – 3.

Rys. 1. Liczba przedsiębiorstw o wielkości zatrudnienia 0 – 49 osoby w latach 2000 – 2007 w tys.

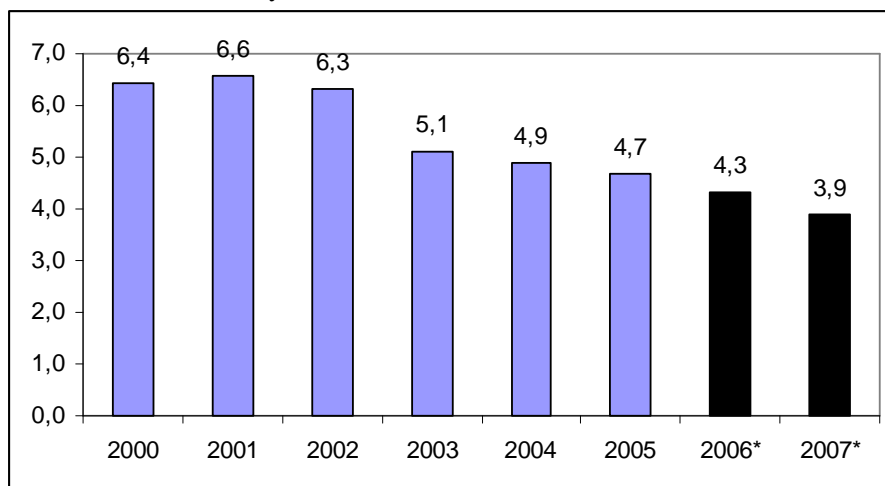
źródło: obliczenia własne

Rys. 2. Liczba przedsiębiorstw o wielkości zatrudnienia 50 – 249 osoby w latach 2000 – 2007 w tys.

źródło: obliczenia własne

Rys. 3. Liczba przedsiębiorstw o wielkości zatrudnienia powyżej 249 osób w latach 2000 – 2007 w tys.

źródło: obliczenia własne

Z prognoz na lata 2006 oraz 2007 wynika, że wzrośnie tylko liczba przedsiębiorstw o wielkości zatrudnienia do 49 osób. W pozostałych grupach przedsiębiorstw liczba podmiotów zmaleje. Sprawia to, że wzrośnie udział mikro- oraz małych przedsiębiorstw w ich ogólnej liczbie do 99,2% w 2007 roku, podczas gdy w roku 1994 relacja ta wyniosła 98,6%.

4. Podsumowanie

Najważniejszą obawą polskich przedsiębiorców z sektora MSP, związaną z akcesją do Unii Europejskiej, jest wzrost konkurencji ze strony firm zagranicznych. Konkurencja ta wymusza na przedsiębiorstwach podejmowanie działań innowacyjnych, takich jak nowe technologie produkcyjne, systemy zarządzania, nowe produkty i usługi. Jest to także warunek pozyskania dotacji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, takich jak te oferowane w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Porównanie krajów europejskich pod względem wskaźników innowacyjności w dokumencie roboczym Komisji Europejskiej pt. *European Innovation Scoreboard 2004 – Comparative Analysis of Innovation Performance*, wskazuje, że Polska jest pod tym względem naj słabszym krajem w Unii Europejskiej. Wskaźnik ten tworzony jest na bazie 20 wskaźników dotyczących wykształcenia, wydatków na sferę B+R, liczby zgłaszanych patentów, innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw, finansowania innowacji itp. Optymistyczne natomiast są trendy wskaźników innowacyjności w naszym kraju, które sytuują go wśród krajów szybko nadrabiających lukę dzielącą je od światowych liderów innowacyjności, takich jak Finlandia czy Szwecja [6, s. 52 – 53].

Polscy przedsiębiorcy w porównaniu na przykład z czeskimi, o wiele gorzej oceniają główne szanse sektora MSP związane z przystąpieniem do Unii Europejskiej. 28% polskich firm uważa, iż dzięki temu otworzą się nowe rynki zbytu, podczas gdy w Czechach odsetek ten wynosi 52%. 27% polskich i 30% czeskich przedsiębiorców uważa, że na skutek akcesji wzrośnie jakość produktów. Czesi też lepiej oceniają otwierające się perspektywy pozyskiwania obcego kapitału. Jednakże, co bardzo istotne, 26% polskich przedsiębiorców jest zdania, że zmniejszy się luka technologiczna, a w Czechach uważa tak tylko 14% właścicieli firm [2, s. 229]. Świadczy to o świadomości polskich przedsiębiorców, iż integracja z Unią Europejską jest wyzwaniem dla polskich przedsiębiorstw, gdyż niwelowanie luki technologicznej pomiędzy Polską a krajami wyżej rozwiniętymi może nastąpić przede wszystkim poprzez wzrost innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Wymusi to konkurencja na wspólnym rynku europejskim, która powinna stać się silnym bodźcem do rozwoju sektora MSP w Polsce.

Literatura

- [1] Cieślak M. (red.): *Prognozowanie gospodarcze. Metody i zastosowanie*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.
- [2] Dominiak P., Wasilczuk J., Daszkiewicz N. (red.): *Małe i średnie przedsiębiorstwa w obliczu internalizacji i integracji gospodarek europejskich. Przykłady Włoch, Francji, Polski i Czech*. Gdańsk 2005.
- [3] Hyndman R. J., Koehler A. B., Snyder R. D., Grose S.: *A state space framework for automatic forecasting using exponential smoothing methods*, "International Journal of Forecasting", 3 / 2002, s. 439 – 454.
- [4] Makridakis S, Wheelwright S.C.: *Forecasting methods for management*, John Wiley & Sons 1989.
- [5] *Przedsiębiorczość w Polsce 2003*. Raport przyjęty przez Radę Ministrów 17.06 2003
- [6] *Przedsiębiorczość w Polsce 2005*. Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005.
- [7] *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 1995 – 1996*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 1997.
- [8] *Raport z badania sondażowego wśród małych i średnich firm w Polsce*, PARP, Warszawa, listopad 2004.
- [9] Snyder R. D., Koehler A. B., Hyndman R. J., Ord J. K.: *Exponential smoothing for inventory control: means of variance of lead demand*, Working paper, 3 / 2002, Monash University, Australia.

Trends of development of SMEs sector in Poland

The transformation of Polish economy after 1989 has been also characterized by development of small and medium enterprises. Nowadays, when Polish companies face the competitiveness of European enterprises, the innovation in SMEs sector is the key to success. The main aim of the paper is the analysis of development trends of SMEs sector in Poland during the period from 1994 to 2005 and the forecast of the number of enterprises in this sector in 2006 and 2007.